

Fırat'tı Muradım, Hrant'ta Öldüm...

Elektronik ve Haberleşme Mühendisi Ozan Doğan
ozan.dogan@be.itu.edu.tr

50'lerin sonu, 60'ların başıymış. Malatya'da, benim memleketimde, Çarmuzu ile Çavuşpaşa mahallerinin arasındaki Kıltepe mezarlığında, Zeynep Bibi'nin (Hala) evinin yanında, hani bizim oraların deyimiyle Gavur mezarlığındaki boş sahada çaputtan yapma topla oynamış benim babam, Murat ve diğerleri. Çavuşpaşa Ermeni mahallesiymiş ve Murat da Ermeniymiş. Adı da aslında Hrant'mış. Babam anlamıyormuş Ermeni nedir diye. Milliyetçilik denen hastalığa yakalanmayacak kadar çocukmuş. Tabii aynı çocukluk hakkı Murat için geçerli değilmiş. O gerçek ismini saklamak zorundaymış. Yeterince çocuk mu değilmiş yoksa daha yedi yaşında damarında akan yüce Ermeni kanının farkına mı varmış(1).

Sonra Hrant'ın yanlarında ismini saklamak zorunda olmadığı arkadaşlarını, onların babalarını ve annelerini Malatya'nın Mişevge köyüne sürmüşler. 1915'te Ermenilerden boşaltılan Mişevge Köyü. Kanı Fırat suyuna akıtılan Mişevgelilerin köyü(2).

Murat, Fırat'ı bırakıp İstanbul'a gelmiş. Ama bu sefer de ismi Fırat olmuş. Çünkü yoksulların ittifakını savunmak suçmuş, bir de Hrant isimli bir Ermeni olmak ise tamamen affedilmezmiş.

Sonunda bir zaman olmuş. Fırat, Hrant olmayı tercih etmiş. İşte bu da onun "hata"sıymış. Oysa Murat olsaymış, Fırat olsaymış, Türk ve Müslüman, hatta bir de sünni olsaymış. Kendisi olmasaymış. Devletin resmi ideoloji ne emrediyorsa o olsaymış. Belki şimdi yaşıyor olacaktı. Belki şimdi aramızda olacaktı.

Beraber top oynadığı çocuklar kadar yoksuldu ve bu yoksulluğa karşı çıktı. 1915'te sürülen Mişevge köylülerini evlerinde saklayan Türkler kadar merhametliydi ve Türklerin de onun gibi güvercinlere merhamet ettiğine inandı. Sonunda saf kanı hiç kirlenmemiş, ta Orta Asya'dan beri Moğol ve pontusun Zeusu kadar müslüman, bayrağı selamlamadan uçan güvercinin yuvasını bozan bir yoksul tarafından katledildi. Oysa, katilin "oğün" seninle oturup bir çay içse ya da bir kere top oynasa düşündüklerinden utanırdı. Daha Hrant'tan o kadar çok dinleyeceklerimiz vardı ki.

**Çaputtan yaptığımız topla oynamaktı muradım
Murat'tım
Yoksulluğa karşı akan bir nehir oldum
Fırat'tım
Saklanmayı bıraktım,
Hrant'tım
Öyle boylu boyunca uzandı cansız bedenim
Ardımdan güvercin merhametli gençler, top
oynadığım amcalar, kayıplarını yediğim teyzeler
yürüdü.
Fırat'a ulaşmaktı muradım
Murat değil Hrant olarak**

Açıklamalar:

(1) Hrant Dink'in, Ermeni milliyetçiliğini eleştirdiği yazısında kinaye yapmak amacı ile söylediği "Türk'ten boşalacak o zehirli kanın yerini dolduracak temiz kan, Ermeni'nin Ermenistan ile kuracağı asil damarında mevcuttur" ibaresini kullanmış ve bu ibare ile milliyetçiliğin hasta psikolojisini anlatmaya çalışmıştır. Ancak bu laftan ötürü Türklüğü aşığıladığı gerekçesiyle hakkında dava açılmıştır. Kendisini hedef tahtasına koyan dava da budur. Yazının bu kısmında aynı hastalıklı ruh halini üzerine kinaye yapılmaktadır.

(2) Yaşar Kemal'in "Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana" isimli romanına atıfta bulunulmuştur. Bu romanda Ermenileri katlederek onların mallarına el koyan bir Osmanlı subayının kendisi ile yüzleşmesi anlatılmaktadır.